

Казки про родину

Казка про залізного вовка

Був собі один цар, і мав він у своєму дворі таку грушу, що родила золоті грушки. Коли це стало щось ті грушки красти. Отак: одного дня аж с'яє все у дворі од тих грушок, а через ніч прокинуться — саме листя зосталося.

А в того царя та було три сини. От він їх покликав до себе й каже:

— Будете по черзі пильнувати грушу.

Як стала ніч, узяв старший син топірця, узяв харчів та й пішов під грушу. От минув який там час, він сів і став вечерять. Коли це де не взялася мишка, так дивиться на нього й каже:

— Царевичу, дай мені кришечку хліба.

Він як розсердиться:

— Щоб то я, царський син, та давав мишам їсти?!

Заплакала мишка й пішла віднього.

А він сидів-сидів та так заснув. Прокинувся — надворі день, і на груші ані грушечки.

Розгнівався дуже цар і вигнав сина з дому. Другої ночі посилає середульшого стерегти грушу. Узяв той свого топірця, харчів. Приходить під грушу, став вечерять. Коли знов мишка — так дивиться й просить:

— Царевичу, дай мені кришечку хліба.

А він:

— Де таке чувано, щоб царський син та миші годував?!

Іди собі, відкіль прийшла.

Вона заплакала й пішла від нього. А той одразу так заснув. Прокинувся — гляне — аж на груші саме листя.

Вигнав цар і цього сина з дому.

От на третю ніч іде найменший син стерегти грушу. Прийшов, наклав вогню та й став пекти сало.

Аж тут мишка:

— Царевичу, дай мені кришечку хліба.

Він дивиться, що вона так жалібно просить, взяв помастив хліба салом та й дає їй.

Вона з'їла й каже:

— Ну, лягай же спати, опівночі я тебе збуджу. Прилетить сюди золота пташка із золотим кошиком та буде рвати груші, то ти вилізеш на грушу так, щоб вона не почула, то, може, спіймаєш.

От збудила вона його опівночі. Він дивиться, а на груші така гарна пташка золота: поклала золотого кошика між гілля й рве грушки.

От він помалу-помалу зліз на грушу, підкрався до пташки — хап за хвіст. А вона як сіпнулася, так у нього самий хвіст в руках зостався. Узяв він те пір'я й кошик і поніс додому.

— А то, сину, чи доглянув грушу? — каже цар.

— Доглянув, — каже, — та не спіймав злодюжки, лиш хвіст і кошик ось приніс.

Та й сказав, як усс було. А далі й просить батька:

— Дайте мені, тату, доброго коня, поїду я та знайду цю пташку, бо вона знов буде груші красти.

Дав йому цар доброго коня, він і поїхав. їхав, їхав, приїжджає на розпуття, аж там стоїть стовп, а на стовпі написано: «Як поїдеш цією дорогою — загинеш, як поїдеш другою — назад не вернешся, а як поїдеш третьою, то з'їсть тебе залізний вовк». От він думав-думав, куди поїхати, та й надумавсь, що поїде третьою дорогою. Приїжджає під великі гори. Коли чує — щось там гуде. Подивився — аж біжить залізний вовк, пашу роззявив.

Хлопець мерщій скочив з коня й каже:

— Не їж мене, вовче, з'їж краще мого коня. Дивись лишень, який добрий кінь.

Вовк подивився.

Добрий,— каже.

З'їв коня, тоді й питає:

Куди'ти, хлопче, мандруєш?

Шукаю золоту пташку.

Е, далека, далека дорога!

Сам не дійдеш. Сідай лиш на мене та держися добре.

Сі в він на вовка — поїхали. Приїжджають у другу державу до поганого царя. Вовк став коло лісу.

Ну,- каже,— хлопче, іди до царського двору. Я так зроблю, що, як будеш ти іти через ворота, тебе варта не побачить. Л на ганку до палацу сидить золота пташка у золотій клітці. Візьмеш пташку, та гляди не чіпай клітки, бо тебе спіймають.

От хлопець пройшов через ворота, приходять на ганок, дивиться сидить золота пташка у золотій клітці. Він одчинив клітку, узяв пташку.

А та клітка так і горить, так і сяє. Він думає: «Ой же й красна клітка, як її лишити? Візьму й клітку».

Та тільки поклав на неї руку — як зчиниться брязкіт, крик. Піймала його варта і привела до поганого царя. Довідався цар, що той хотів забрати з його царства пташку золоту, та й каже:

- Як приведеш мені золотогривого коня з другого царства, то пушу тебе на волю, а ні — то ось меч — твоя голова з плеч. Де не будеш, я тебе знайду, бо в мене є такий дід, що, як гляне в свої книги, враз побачить, хто куди простує.

Приходить хлопець до вовка.

— Чи я тобі не казав: не чіпай клітки? — каже вовк. — Ще добре, що цілий вийшов. Ну, нічого. їдьмо по коня до другого поганого царя.

Приїхали. От вовк йому й каже:

— Ітимеш через ворота — ніхто тебе не побачить. Зайди в стайню, там стоїть золотогривий кінь. Виведи його, та не чіпай вуздечки, бо зараз тебе почують і спіймають.

Пройшов хлопець ворітьми, одчинив стайню, бачить — стоїть золотогривий кінь. А вуздечка золота на ньому так і сяє. Він як побачив її, зараз і забув, що вовк йому наказував. Тільки за вуздечку — коли як зніметься крик, гук, збіглась варта, ухопили його та й повели до царя.

— Е, злодію,— каже цар,— то ти хотів з мого царства золотогривого коня вивести?! Так ось же меч — твоя голова з плеч!

Хлопець давай усе розказувати, як воно було.

Цар і каже:

— Є в одному царстві золотокоса дівчина. Як ти мені її не добудеш, то я тебе знайду й на краю світу.

От приходять хлопець до вовка та все й розказує.

Вовк як розсердиться:

— Чи я тобі не казав, щоб не чіпав вуздечки? А ти мене не слухаєш! —

Та як лясне його по щоці! — Ото,— каже,— щоб слухався. Тепер же сідай — поїдемо по дівчину.

Приїхали вони у третє царство. Підїхали до царевих палат. Вовк і каже:

— Піду лиш я по дівчину, бо ти її не приведеш. Дожидай мене отут, та сиди тихо, бо вже як тебе тут схоплять, то загинеш.

Та й пішов. Підходить до воріт та перекинувся таким гарним песиком. Ходить і лащить до сторожі. От один узяв його й завів у царський двір. Коли виходить золотокоса дівчина — царева донька, побачила песика та так його вподобала:

— Нехай та й нехай мені буде.

Віддали їй того песика. Ходить вона по садочку і песик за нею. От пішли всі обідати, а той песик оглянувся — нікого немає, перекинувся у вовка, кинув дівчину на спину та тікати. Прибігає до хлопця, він сів на вовка, й поїхали.

А в того царя та був кінь з дванадцятьма ногами.

От він зараз осідлав того коня та навздогін за вовком — Вовк біг, біг, чує — доганяють,— повернувся писком до коня, як махнув лапою — де не взялася на тім місці залізна гора, висока, що ніякий кінь не перескочить.

Поїхали вони далі, приїжджають на те місце, де вовк хлопцевого коня з'їв.

— Побудь же,— каже вовк,— ти з дівчиною тут, а я піду по золоту пташку і золотогривого коня. Та й пішов. За якийсь час вертається, веде золотогривого коня і пташку несе. Оддав хлопцеві й каже.

— Тепер я зостанусь тут, а ти вертайся у свій край. Га гляди не засни дорогою, бо буде лихо.

От хлопець з дівчиною сіли на коня й поїхали. Тхали-їхали, га потомились так, що треба відпочити. Зійшли вони з коня, пустили його пасти, а самі сіли спочити. Та такі вже потомлені,— зараз і поснули.

А цар, що в його вкрадено золоту пташку, ждав, ждав хлопця з конем, а тоді покликав того діда, що все бачить, де що діється.

Дід глянув по своїх книгах.

— Отам,— каже,— і отам він спить. Дозволь, царю, мені гуди піти, бо я найкраще дорогу знаю.

Цар дозволив. Дід і пішов. Прийшов на те місце та й обернув хлопця в камінь, а золотокошу дівчину, золотогривого коня й золоту пташку забрав та й пішов собі.

А залізний вовк саме скликав усіх своїх вовків,— бо він був вовчим царем,— та й давай їх питати, хто куди ходив і то небаченого бачив. От той ходив туди, а той туди, той те бачив, той друге.

А кривий вовк і каже:

— Я бачив над річкою такий камінь, що ще вранці його не було.

Тоді залізний вовк:

— Котрий з вас знає, де цілюща й живуща вода?

Ніхто не знає, тільки кривий вовк. Залізний вовк і послав його по ту воду.

А та вода була в такім потічку, що лишень опівночі можна було з нього набрати, а то все він сухий стояв. От кривий вовк примірявся так, щоб саме опівночі там бути, скочив — зачерпнув води цілющої й живущої.

Залізний вовк покропив той камінь водою цілющою й живущою, і знову став камінь хлопцем.

— Бач,— каже вовк,— не слухав ти, що я тобі наказував, то втратив і дівчину, й коня, й пташку, ще й сам мало не загинув. Иди ж цією дорогою. Дійдеш до Дев'ятої гори, там живе баба, то вона тобі порадить, що робити. Бо той дід має велику силу й може тебе стратити.

Приходить хлопець на Дев'яту гору і вклонився бабі. Баба мала щось із п'ятсот років. Розплющила очі:

— Що ти, сину, тут шукаєш?

— Шукаю те й те. Та чи доведеться мені його знов дістати?

— Як матимеш щастя, то дістанеш. Якщо тебе дід побачить — то помреш. Як ні — зостанешся живий. Бо на кого дід за версту подивиться, то той зараз умирає. Иди ж ти цією стежкою, там стоятиме бук. Під буком закопана паличка, в ній дідова сила. Як ти ту паличку знайдеш, зараз переломи її — дід і втратить силу. Тоді забереш те, що шукаєш.

От він прийшов під бук, знайшов ту паличку й переломив.

Тоді бачить — стоїть під буком хатка — там дід спочивав. А до бука золотогривий кінь

прив'язаний. Він зайшов у хатку, бачить — там золота пташка і золотокоша дівчина. А дід такий

став маленький та бідний. Як побачив хлопця — так злякався, аж труситься.

Хлопець тільки засміявся. Тоді взяв пташку й дівчину, сіли вони на золотогривого коня й поїхали у свій край. Приїхали, аж дивляться — його брати вулиці замітають. Як побачили його, то поховалися та й кажуть:

— Давай однімемо, що він здобув, а його проженемо. А батькові скажемо, що то ми все здобули.

От вони схопили його та давай грозити:

— Як скажеш батькові, що то не ми все здобули,— помреш лютою смертю.

Він і пообіцяв, що не скаже.

— Я,— каже,— піду собі в світи.

От вони взяли золотокосу дівчину, золотогривого коня й золоту пташку й поїхали.

А він де був не був, а через два роки вернув такий бідний та нужденний. А дівчина золотокоса, як побачила його, та так зраділа! Узяла його за руку й веде до царя.

От цар його розпитує, чого він такий бідний. А він:

— Я вам, тату, не скажу нічого, хай вам оця дівчина усе розкаже.

Вона й розказала.

Тоді цар прогнав тих двох синів, а молодший узяв дівчину за жінку та й сам став на царство.